

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **X.2 Y.2**

oskarżonego z art. 200 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 października 2025 r.,

wystąpienia Sądu Okręgowego w Rybniku

z dnia 18 września 2025 r., sygn. akt VI Ka 471/25,

na podstawie art. 37 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł
wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

W dniu 8 sierpnia 2025 r. w Sądzie Okręgowym w Rybniku, pod sygnaturą VI Ka 471/25, zarejestrowana została sprawa odwoławcza w związku z apelacjami wywiedzionymi przez prokuratora, pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej i obrońcę oskarżonego X.2 Y.2 od wyroku Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 4 kwietnia 2025 r., sygn. akt II K 739/19. Postanowieniem z dnia 18 września 2025 r. Sąd Okręgowy w Rybniku wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu podano, że X. Y. – sędzia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju, a od niedawna wiceprezes tego Sądu, była na pierwszym etapie postępowania karnego pokrzywdzoną, a nadto jest matką pełnoletniej już

obecnie oskarżycielki posiłkowej i głównym świadkiem oskarżenia w sprawie. Powoduje to, że w odbiorze zewnętrznym może pojawić się przekonanie, o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy przez sąd właściwy. Podkreślono także, że jako wiceprezes Sądu Rejonowego, X. Y. utrzymuje kontakty z kierownictwem Sądu Okręgowego w Rybniku, a nadto jeden z sędziów odwoławczych sądu właściwego został już wyłączony od udziału w sprawie z uwagi wyjątkowo bliskie relacje osobiste z sędzią X. Y., a nie można wykluczyć, że wnioski o wyłączenie mogą składać także inni sędziowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przed odniesieniem się do argumentów wystąpienia Sądu Okręgowego w Rybniku, przypomnieć trzeba krótko dotychczasowy przebieg sprawy:

- w grudniu 2014 r. do Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju wpłynął akt oskarżenia przeciwko X.2 Y.2, w którym zarzucono mu popełnienie pięciu przestępstw, w tym dwóch na szkodę byłej żony – X. Y. i dwóch na szkodę małoletniej wówczas córki X.1 Y.1 (czyny z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz z art. 200 § 4 k.k.);

- postanowieniem z dnia 20 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach V Wydział Karny Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku wyłączył wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Pszczynie;

- postanowieniem z dnia 18 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Katowicach, działając na podstawie art. 36 k.p.k., przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Żorach;

- postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2015 r. wyznaczony Sąd wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu spoza właściwości Sądu Apelacyjnego w Katowicach;

- postanowieniem z dnia 21 września 2015 r., IV KO 67/15, Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku Sądu Rejonowego w Żorach;

- wyrokiem z dnia 7 grudnia 2018 r., w sprawie II K 164/15, Sąd Rejonowy w Żorach uniewinnił oskarżonego od popełnienia dwóch czynów na szkodę córki i skazał go za pozostałe zarzucane mu czyny;

- po rozpoznaniu apelacji prokuratora, oskarżycielki posiłkowej X. Y., kuratora małoletniej pokrzywdzonej i obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 18 września 2019 r., sygn. akt V.2 Ka 217/19, Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku, uchylił zaskarżony wyrok w części uniewinniającej oskarżonego i – pomijając kwestię kosztów – utrzymał to orzeczenie w mocy w pozostałej części;

- w toku ponowionego postępowania X.1 Y.1 osiągnęła pełnoletność i działała w procesie jako oskarżycielka posiłkowa;

- wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2025 r., sygn. akt II K 739/19, Sąd Rejonowy w Żorach uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów (jak łatwo zauważyć, rozstrzygnięcie to zapadło po przeszło dziesięciu latach od skierowania do sądu aktu oskarżenia;

- wyrok ten został zaskarżony apelacjami prokuratora, pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej i obrońcy oskarżonego, a sprawa odwoławcza zawisła przed Sądem Okręgowym w Rybniku (Sąd ten powstał 1 lipca 2020 r. w miejsce zlikwidowanego Ośrodka Zamiejscowego Sądu Okręgowego w Gliwicach).

Przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 37 § 1 k.p.k. jest wyjątkiem od gwarancyjnej zasady rozpoznawania spraw przez sąd właściwy miejscowo. Stanowiące podstawę takiej decyzji dobro wymiaru sprawiedliwości nie może być wykładane rozszerzająco i musi uwzględniać wszelkie aspekty sprawy, w tym także sprawność postępowania rozumianą jako dążenie do rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie. Wystąpienie Sądu, odwołujące się do opisanych na wstępie przesłanek, może doprowadzić do dalszego naruszania celu postępowania karnego wskazanego w art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k. Sąd w Rybniku, wprawdzie działający jeszcze jako Ośrodek Zamiejscowy Sądu Okręgowego w Gliwicach, zajmował się już tą sprawą, przekazując ją do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Pszczynie, a potem

rozpoznając, jako sąd odwoławczy, apelacje wniesione od pierwszego wyroku Sądu Rejonowego w Żorach. Podkreślić trzeba, że w postępowaniu tym istniały już przesłanki, na które obecnie powołuje się Sąd, wnosząc o zastosowanie instytucji z art. 37 § 1 k.p.k., a nadto pani sędzia X. Y. była stroną postępowania, działała przecież jako oskarżycielka posiłkowa. Niczego nie zmienia w tej materii fakt, że w międzyczasie pani sędzia została wiceprezesem Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju i w związku z tym utrzymuje kontakty służbowe z kierownictwem Sądu Okręgowego w Rybniku. Wniesione środki odwoławcze rozpoznawać będą przecież sędziowie tworzący skład sądu odwoławczego, a nie kierownictwo tego sądu. Za przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu nie przemawia także to, iż jeden z sędziów Sądu właściwego do rozpoznania sprawy został wyłączony od udziału w tej sprawie i „nie jest wykluczone, że podobne wnioski będą składać inni sędziowie, powołując się na podobną argumentację”. Każdy wniosek o wyłączenie wymaga przecież indywidualnej oceny przez pryzmat rzeczywistego zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k.

Konkludując stwierdzić trzeba, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga, pozostającego w interesie stron, zgodnego z prawem i sprawnego zakończenia postępowania karnego. W tym stanie rzeczy, orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]